

kriju katoličke tendencije. „Cerkovni Vjesnik“ (1911., br. 29. str. 894.) odgovara, da pravoslavna ruska crkva može primiti i od zapadnjaka, što se u praksi dobrim pokazalo i što je korisno.

Zajedno s reformom srednjih bogoslovskih škola pošla je i reforma ili bolje reći novi statut za duhovne akademije. Obvezatne nauke, koje se predaju u njima, podijeljene su na 17 katedara: Sv. Pismo novoga zavjeta (dva profesora, 10 sati), stari zavjet (dva predavača, 10 sati), patologija (dva predavača, 10 sati, tako da prvi predaje patrističku literaturu do 5. vijeka, a drugi od 5. vijeka dalje), osnovno bogoslovlje (1 predavač, 5 sati), dogmatsko bogoslovlje (1 predavač 5 sati), moralno bogoslovlje (1 predavač, 5 sati), osim toga predaje se i zauzimlje lijepi broj sati tjedno pastirsko bogoslovlje s ascezom, homiletika, liturgika, crkvena arheologija u savezu sa historijom crkvene umjetnosti (5 sati tjedno), historija i pobijanje raskola i sektarstva (10 sati), historija stare crkve i historija ruske crkve, (10 sati), crkveno prvo, filozofija i stari jezici. U ovom rasporedu upada opet u oči studium biblikauma, patologije i crkvene povjesti, dok je dogmatika dosta zanemarena. Među neobligatne predmete spadaju historija filozofije i pedagogika, a jednu od ovih struka mora svaki slušač da izabere. Ostale nauke akademske dijele se u četiri grupe, od kojih si opet mora svaki slušač jednu odabrati. U prvu spadaju ruska svjetska historija (1 predavač, 5 sati), historija pravoslavne crkve od raskola do danas u Kijevskoj, Moskovskoj i Kazanskoj akademiji u savezu s historijom slavenskih crkvi i rumunjske crkve, a u Petrogradskoj u savezu s historijom gruzijske, jermenske i drugih istočnih crkava. U drugu grupu spadaju: biblijska historija, hebrejski jezik s biblijskom arheologijom; u treću: crkveno-slavenski i ruski jezik s paleografijom, ruska literatura; u četvrtu grupu spada historija i pobijanje zapadne crkve (10 sati kroz dvije godine). Iz ovoga vidimo, kako ruski bogoslovi posvećuju veliku brigu domaćoj crkvenoj historiji i historiji ostalih Slavena, a mnogo se bave sa zapadnom crkvom i ne za-

nemaruju polemičko bogoslovlje. Dobro bi bilo, da se u nas više posveti pažnje pravoslavnoj bogoslovskoj nauci. Ta moramo barem poznavati onoga, s kime ručamo i večeramo.

Osim svih ovih predmeta i grupa osnovane su na kazanskoj duhovnoj akademiji dvije grupe predmeta, koji se odnose na vanjsku misiju, da izobrazu dobre misijonare: tatarska i mongolska grupa. U tatarsko odijeljenje spadaju: historija i pobijanje Muhamedanstva; etnografija Tataru, Kirgiza, Baškiraca, Čuvaša, Ceremisa, Vočaka i Mordve; historija kršćanstva među nabrojenim narodima i arapski jezik. Na sličan je način podijeljena i mongolska grupa (isp. „Cerkovni Vjesnik“ 1911., br. 32. str. 944. i 995.; „Bogoslovski Glasnik“ u Srijemskim Karlovcima, 1911., XX. 2., str. 151., 152.).

Dr. Šimrak.

Reforma bogoslovnih nauka u tridentskoj biskupiji. U diecezanskom listu tridentske biskupije izašla nedavno (g. 1911. br. 18, str. 249—264.) diecezanska konstitucija o unaprijeđivanju bogoslovnih nauka, koja će jamačno zanimati čitatelje „Bogosl. smotre.“ Konstitucija je sastavljena u duhu tridentskog sabora, zatim u duhu naredbi pape Pija X. i napokon prema željama austrijskog episkopata izrečenim u votumu od 9. studenoga 1910. Konstitucija je razdijeljena u 3 glave i 56 paragrafa. Glava 1. čini uvod i govori o tom, zašto da se promiče bogoslovni studij i kako da se to čini. Glava 2. daje propise o bogoslovnom studiju u sjemeništu. Glava 3. radi o daljnjoj naobrazbi klera, o župničkom ispitu, pastoralnim konferencijama i drugim nekim sredstvima za naobrazbu svećenika.

Vrlo je zanimljiva glava 2. zato ćemo ju ovdje izcrpiti.

Glavna briga i nadzor nad bogoslovnim naukama u sjemeništu ide biskupe. Biskup će od vremena do vremena doći na profesorske sjednice, on će pribivati ispitima bogoslovaca, on će nekad doći i na predavanje, on će se i privatno s klericima u nauku razgovarati (§ 5.). Profesori će rado i marljivo učiti klerike, oni će spremno vršiti naredbe biskupove u tom pogledu (6.) Vod i učitelj u sv. bogoslovlju imade biti sv. Toma,

ali se profesori imaju obazirati i na novije stečevine znanosti u pojedinim granama bogoslovlja, naročito pozitivnim (7.) Sjemenište mora imati svoju knjižnicu za porabu klerikâ, u koju se moraju nabavljati i novija djela priznatih pisaca, a i periodički časopisi, dakako imajući na umu naredbu sv. Oca Pija X. „Sacrorum Antistitum“ od 1. rujna 1910. (8.)

Dogmatika i moralka imaju se predavati ne kao dosad svaka u svom tečaju kroz jednu godinu, već obje zajedno u dva tečaja kroz dvije godine. Odsad će se dogmatika i moralka predavati u II. i u III. tečaju. Ukupni broj sati za oba predmeta ostaje isti, samo se razmjerno dijeli. Na taj će se način gradivo bolje prekuhati, a pamet se uslijed izmjene predmeta ne će toliko umoriti. (9.)

Za kanonsko se pravo traži, da ne bude više privjesak crkvenoj povijesti, nego da imade vlastitu stolicu s posebnim profesorom, koji — caeteris paribus — neka bude svećenik, ma kako zaposlen u biskupskoj kuriji. (10.)

Za filozofiju i dogmatiku uz obično ispitivanje imaju se svaki mjesec jedanput prirediti disputacije, u kojima će se raspravljati o gradivu uzetom prošli mjesec. Na obranu teza imaju biti spremni svi bogoslovi pojedinih tečajeva. Arguente odabiru profesori, ali ne dugo vremena prije disputacije. Arguenti ne smiju na svoje poštenje odati drugima teze, protiv kojih će činiti poteškoće. (11.)

Profesor moralke imade s bogoslovima III. i IV. tečaja četiri puta na godinu u zgodne satove držati kazuističke konferencije. (12.)

Teorijskim i praktičkim predavanjima iz kateheze imaju pribivati svi bogoslovi bez razlike tečajeva. Retoriku slušaju bogoslovi I., II. i III. tečaja. Bogoslovima IV. tečaja će profesor pastoralke posebice predavati retoriku. Periodički treba da se uređuju praktičke vježbe u besjedištvu. (13.) Alumnima treba da se jedanput na tjedan drži predavanje iz kršćanske sociologije. Bogoslovima pak IV. tečaja neka se drže posebna predavanja o upravi crkvenih dobara i o vođenju matičâ kao dopunjak k pastoralci. (14.)

Bogoslovima I. tečaja imade se

kroz cijelo prvo poljeće pol sata na na tjedan držati predavanje o liturgici i o crkvenim obredima. Uz to će ceremonijar — redovno koji bogoslov IV. tečaja — prije svake pojedine funkcije davati alumnima praktičke upute. (15.) Dvapat na mjesec imade se svim alumnima držati predavanje o uglađenosti i pristojnom vladanju prema duhu sabora tridentskoga. (16.)

Svake godine raspisat će se iz jedne struke znanstvena radnja za učenike, koji slušaju tu struku. Dvije od ovih radnja, koje su po mnijenju profesorovu najbolje, nagradit će sam biskup. Radnja će se zadati svake godine iz druge struke, da se sve obredaju.

Nema dvojbe, da je mnoga od novih ustanova zbilja korisna, pače i potrebna za valjanu naobrazbu klerika.

Dr. K. Dočkal.

Treći velehradski kongres za uniju u Velehradu. Stara cistercijska opatija a današnji isusovački samostan s prekrasnom bazilikom u svetom Velehradu bijaše od 27. do 29. srpnja 1911. svjedokom trećega već kongresa, na kojemu se ozbiljno pretresalo pitanje o sjedinjenju istočne crkve sa zapadnom. Od neko pol stoljeća počeo se u Velehradu, nekoć gradu Rastislavovu i metropolitanskoj stolici sv. Metodija, u velike širiti kult. slavenskih apostola sv. Cirila i Metodija. Velehrad je postao sijelo t. z. ćirilsko - metodijske ideje t. j. nastojanja, da se svi slavenski narodi ujedine u rimokatoličkoj crkvi. U tu se svrhu najprije molilo, a onda se prešlo i na rad. Zaslugom „Apostolata sv. Cirila i Metodija“ sazvan je najprvo prvi, a onda drugi velehradski kongres za uniju. Sa strahom se je sazivao prvi kongres g. 1907. ali se strah razbio. Drugi kongres 1909., punio sve najljepšom nadom. A treći?

Treći kongres natkrililo je prijašnje brojem članova. Ne računajući bogoslovce seminariste, izmijenilo se na kongresu najmanje 200 svećenika i prijatelja unije iz Moravske i Češke. Broj odličnih stranih učesnika bio je također veći no prije. Rusina, kojih je narodna historija najuže spojena s unijom, bijaše najviše, 15; Hrvata 11, Slovenaca 6, Bugara 5